

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2426/2024
19.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Милица Видаковић Радовановић, адвокат из ..., против туженог АД ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2278/24 од 06.06.2024. године, у седници одржаној 19.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2278/24 од 06.06.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 149/22 од 25.03.2024. године, а захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка се одбија.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима на име трошкова ревизијског поступка исплати укупан износ од 118.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 149/22 од 25.03.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да тужиоцима на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада и мање исплаћене зараде за време коришћења годишњег одмора, исплати износе ближе означене са законском затезном каматом од доспелости сваког потраживања до исплате све ближе означене у ставу првом, другом и трећем изреке пресуде, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО, све у року од 15 дана од пријема писменог преписа пресуде. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 237.730,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2278/24 од 06.06.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 149/22 од

25.03.2024. године, у ставу првом, другом и трећем изреке и одбијени тужбени захтеви тужилаца да се обавезе тужени да им на име накнаде штете због неисплаћене увећане зараде по основу рада у смени и због мање исплаћене зараде за време коришћења годишњег одмора, исплати појединачне новчане износе са законском затезном каматом, на начин ближе описан тим ставовима изреке, као и да на наведене износе уплати за тужиоце надлежном Републичком фонду за ПИО запослених доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртном изреке првостепене пресуде и одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 237.730,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове парничног поступка у износу од 1.950,00 динара у року од 15 дана по пријему преписа пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове поступка по жалби у износу од 24.186,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време. Послове свог радног времена у утуженом периоду обављали су сваки други дан у времену од 7 до 19 часова, односно сваки други дан су радили по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужиоци мењају другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана с тим што се: један ради од 7 до 19 часова а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцима исту није увећао по основу сменског рада за 8,9% у смислу одредбе члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије. Висина потраживања опредељена је према налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоци радећи по напред описаном моделу остварили сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу, са припадајућим доприносима, као и тужбени захтев за исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора, јер у исту приликом обрачуна није била укључена и увећана зарада по основу сменског рада.

Међутим, по оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега тужиоци немају право на исплату увећане зараде по том основу, нити им је причињена штета приликом обрачуна накнаде зараде у спорном периоду, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

Врховни суд је нашао да се основано ревизијом тужилаца указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 108. став 4. Закона о раду („Службени гласник РС“ 24/05, ...75/14) прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Директивом ЕУ 2003/88/ЕЦ сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран).

Из наведеног произлази да када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу онда се ради о сменском раду, а не о прерасподели радног времена. Између сменског рада и прерасподеле радног времена постоје суштинске разлике и сменски рад постоји увек када се рад запосленог одвија према постојећем распореду, па и по принципу 12/36, јер овакав распоред рада није био привремен (због извршавања одређеног посла у утврђеним роковима, сезонских послова, повећаног обима посла и сл.), већ напротив запослени су радили на овај устаљени начин увек, а што је управо карактеристика рада који се обавља у смени. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду.

Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваког режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, као и право на новчану накнаду за време коришћења

годишњег одмора у смислу одредбе члана 114. став 1. Закона о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши и уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати наведене накнаде, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду у односу на ревидента. Како тужени није успео у поступку одбијен је његов захтев за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

Тужиоци су успели у поступку по ревизији, па им, на основу чл. 153, 154. и 165. став 1. ЗПП, припадају трошкови ревизијског поступка, који обухватају и то: за састав ревизије од стране адвоката од 54.000,00 динара (27.000,00 динара увезано за још по 50% за друга два тужиоца), на име судских такси за ревизију од по 8.600,00 динара, за одлуку по ревизији од по 12.900,00 динара, што укупно износи 118.500,00 динара, све по важећој АТ и ТТ. Остали трошкови нису признати јер им не припадају.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић